

AURORA

Francisco Tomás

L'any 2004 veurà el començament de les obres de la font de llum de radiació sincrotó en l'àrea del Vallès Occidental. Quan en l'any 2010 aquesta instal·lació estiga en funcionament, la comunitat científica internacional, i en particular l'espanyola, disposarà d'una eina d'extraordinari abast per al progrés de la ciència en la seua dimensió més àmplia, com ara la ciència de materials, la biologia, la física, i, en general, tots aquells camps en què les tècniques espectroscòpiques i de difracció de raigs X de gran intensitat són instrument indispensable d'investigació.

La construcció, l'equipament i l'explotació del laboratori de la font de llum de radiació sincrotó van a càrrec d'un consorci en què participen a parts iguals el Ministeri de Ciència i Tecnologia del Govern espanyol i el Govern de la Generalitat de Catalunya. D'aquesta manera, Espanya disposarà d'una "gran instal·lació", de les que el nostre país va tan escàs, al servei de la ciència en general, i molt especialment de la investigació aplicada, sota el qualificatiu d'innovació, en detriment de la investigació bàsica.

A l'anàlisi de l'informe de xifres clau 2003-2004, publicat per la Direcció General per a la Investigació de la Unió Europea, es reconeix que "en termes generals, la investigació bàsica ha estat sotmesa a pressions creixents durant la passada dècada. Com a conseqüència de necessitats a curt termini, i de prioritats econòmiques, hi ha hagut una tendència a l'increment de la proporció de la investigació aplicada i el desenvolupament en la despesa total d'R+D". I alhora, indica que "la investigació bàsica genera nou coneixement que proporcionarà el fonament per a la investigació aplicada i el desenvolupament. Com que la investigació bàsica proporciona informació valuosa en àrees d'aplicacions futures, una creació de coneixement més intensa a través de la investigació bàsica es podria considerar com una manera de reforçar les activitats d'innovació" (European Commission, 2003).

La postergació de la investigació bàsica, i també, val a dir-ho, l'excés de burocràcia en la UE, a més de la frustració que produeix en els investigadors, comença a

«EUROPA ESTÀ LLUNY DE LA DENSITAT D'INSTAL·LACIONS CIENTÍFIQUES A PAÏSOS AMB ELS QUAL DESITJA COMPETIR, COM ARA ELS ESTATS UNITS, I QUEDA MOLTA TIRADA PER RECÓRRER»

tenir ja efectes negatius importants. Així ho denuncia l'esmentat informe, que indica que des del 2001 al 2002 el nombre total de publicacions científiques de la UE ha disminuït, com així ho ha fet la proporció respecte de la producció científica mundial, en què la UE ha retrocedit en un 2,1% (European Commission,

2003). La tendència apunta cap a un debilitament d'ambdues magnituds en anys posteriors.

És urgent, doncs, prendre mesures que capgiren aquestes tendències, i, com el mateix informe reconeix, apostar per la investigació bàsica, i tant la UE en el seu conjunt com cadascun dels països que la integren o que la integraran s'hi haurien d'aplicar. És en aquesta línia que cal propiciar l'ampliació del nombre de grans instal·lacions científiques a Europa i consegüentment en el nostre país. Aquestes instal·lacions, per les seues característiques, són costoses, però al seu torn fan accessibles tècniques investigadores a un espectre molt ampli de la comunitat científica que, individualment, no se'n pot dotar. A més, aquesta mena d'instal·lacions té un efecte dinamitzador importantíssim sobre l'economia i la tecnologia de l'entorn, perquè es converteixen en demandants de tecnologia i equipaments d'alt nivell que estimulen la indústria de l'entorn. Europa està lluny de la densitat d'aquesta mena d'instal·lacions a països amb els qual desitja competir, com ara els Estats Units, i queda molta tirada per recórrer.

El consorci constituït per realitzar el projecte de la font de llum de radiació sincrotó en l'àrea del Vallès Occidental l'ha batejat amb el nom d'Aurora. No sé si aquest nom és o no un acrònim, com tantes vegades passa en els grans projectes científics, però pense que, d'alguna manera, no es podia haver trobat un nom millor per a identificar un projecte que suposa una inflexió en un món científic tan escàs en recursos i en estímuls com ara l'espanyol, fixant l'expectativa en una nova època en què els governs, la comunitat científica i la societat, vagen de la mà en el camí del progrés del coneixement per a benefici de tots. ☺

Francisco Tomás: Rector de la Universitat de València.